

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки

Ковальчук Михайло Васильович
Методичні рекомендації та матеріали для вивчення
навчальної дисципліни

«ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС ТА ДИСКУРС-АНАЛІЗ»

для студентів четвертого року навчання спеціальності 052 «Політологія»
освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» (денна форма навчання)

Львів 2024

Затверджено на засіданні кафедри теорії та історії політичної науки
Протокол № 1 від 30. 08. 2024 року

Схвалено Вченою радою філософського факультету
Протокол № ___ від ___ _____ 20__ року

ЗМІСТ

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни.....	3
2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни.....	4
3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни.....	5
4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни.....	7
5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни.....	8
6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література.....	14
7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни.....	19
8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів.....	21
9. Розподіл балів, що присвоюється студентам.....	22
10. Контрольні питання для підсумкового контролю (екзамену).....	22

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3.5	<u>Галузь знань</u> 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Вибіркова дисципліна зі спеціальності «Політологія»
	<u>Спеціальність</u> 052 «Політологія»	
Модулів – 1		<i>Рік підготовки:</i>
Змістових модулів – 1		3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає		<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин – 105		6-й
		<i>Лекції</i>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2.5 самостійної роботи студента – 4.1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	26 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		13 год.
		<i>Лабораторні</i>
		0 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		66 год.
<i>Індивідуальні завдання: 0 год.</i>		
	<i>Вид контролю: залік</i>	

2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни

Навчальну дисципліну «Політичний дискурс та дискурс-аналіз» розроблено таким чином, щоб надати учасникам навчального процесу необхідні знання про підхід дискурс-аналізу, методики, що до нього належать, та особливості їх застосування при вивченні політики. Політичний процес є динамічним виразником політичної системи суспільства, тому саме аналіз політичних процесів дозволяє зрозуміти особливості розвитку політичних інститутів, місце людини в політиці, стан та особливості розвитку політичної свідомості та культури населення. Курс дає знання, необхідні для фахівців в сфері політичного аналізу, публічної політики політичного консультування.

Об'єкт курсу – політичний дискурс.

Предмет курсу – методика дискурс-аналізу. Метою навчального курсу «Політичний дискурс і дискурс-аналіз» є сформувати у студентів навички використання різних методи дискурс-аналізу для дослідження політичних процесів на основі глибокого розуміння теорії дискурс-аналізу.

У результаті успішного проходження курсу студент набуде *спеціальні (фахові) компетентності*:

- здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

- Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
- Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.
- Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

Після завершення цього курсу студент буде:

Знати:

- Знати і розуміти принципи політичного дискурсу та дискурс-аналізу .
- Основні тенденції розвитку політичного дискурсу та методологічні аспекти його дослідження.

Вміти:

- Аналізувати політичні процеси з позиції їх дискурсивної природи.

- Конструювати схеми дискурсивних моделей політичної реальності.
- Застосовувати принципи дискурс-аналізу у дослідженні політичних процесів.
- Аналізувати політичну реальність крізь призму дискурс-аналізу.

3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л.	п./с.	лаб.	інд.	ср.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1						
Тема 1. <i>Витоки та категорії дискурсивної теорії.</i>	6	2	-	-	-	4
Тема 2. <i>Поняття та витоки дискурс-аналізу.</i>	9	2	3	-	-	4
Тема 3. <i>Теорія дискурсу Е. Лакло і Ш. Муфф.</i>	6	2	-	-	-	4
Тема 4. <i>Критичний дискурс-аналіз.</i>	8	2	2	-	-	4
Тема 5. <i>Дискурсивна психологія.</i>	6	2	-	-	-	4
Тема 6. <i>Соціолінгвістичний дискурс-аналіз.</i>	6	2	-	-	-	4
Тема 7. <i>Можливості поєднання методик дискурс-аналізу при дослідженні політики.</i>	6	2	-	-	-	4
Тема 8. <i>Критичне соціально-конструкціоністське дослідження.</i>	6	2	-	-	-	4

Тема 9. <i>Дискурс-аналіз історичних процесів.</i>	6	2	-	-	-	4
Тема 10. <i>Використання дискурс-аналізу при дослідженні трансформаційних процесів.</i>	6	2	-	-	-	4
Тема 11. <i>Дискурс-аналіз процесів прийняття політичних рішень.</i>	6	2	-	-	-	4
Тема 12. <i>Використання дискурс-аналізу для дослідження політичної участі громадян: конвенційні форми участі.</i>	6	2	-	-	-	4
Тема 13. <i>Вибори як об'єкт дискурс-аналізу.</i>	8	2	2	-	-	4
Тема 14. <i>Використання дискурс-аналізу для дослідження політичної участі громадян: неконвенційні форми участі .</i>	6	-	2	-	-	4
Тема 15. <i>Революція та переворот як об'єкти дискурс-аналізу.</i>	6	-	2	-	-	4
Тема 16. <i>Дискурс-аналіз міжнародних політичних процесів.</i>	8	-	2	-	-	6
Разом – Змістовний модуль 1	105	26	13	-	-	66
РАЗОМ	105	26	13	-	-	66

4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни

Основна література:

1. Тхоровська, С. Метод дискурс-аналізу: поняття та застосування (на прикладі ідеологічного дискурсу). *Молодий вчений*, 2 (102), 2022 р., с. 104-107.
<https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-2-102-21>
2. Мухіна, О. М. «Дискурс-аналіз як метод аналізу соціальних трансформацій», Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії», 0(57), 2017 р. с. 58-68. doi: 10.26565/2226-0994-2017-57-9.
3. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Львів: Кальварія, 2004. 376 с.
4. Еко У. Інтерпретація та історія. Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 637 – 650.
5. Еко У. Надінтерпретація текстів Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 650 – 664.
6. Кривенко С. Дискурс-аналіз політичних процесів: різноманітність підходів. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2014. Вип. 4. С. 170-176.
7. Барт Р. Від твору до тексту. Незалежний культурологічний часопис «Ї». 1990. №4.
8. Колісник Ю. Текст і дискурс: проблеми дефініцій. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Серія «Проблеми Української Термінології». 2010. № 675.
9. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика. Діапазон можливостей політичної лінгвістики. Київ: Світогляд, 2005. 315 с.
10. Al-Hejin, B. (2012). Linking Critical Discourse Analysis with Translation Studies. *Journal of Language and Politics*, Vol. 11, no.3. 311-35
11. Bamberg M., Andrews M. Considering counter narratives: narrating, resisting, making sense / M. Bamberg, M. Andrews. - Amsterdam: John Benjamin Publishing Company, 2004. - 385 p.
12. Dijk T.A. van. *Discourse Studies / T.A. Dijk // A Multidisciplinary Introduction, Discourse as Social Interaction*. - London: Sage, 1997. - vol. 2. — P. 258.
13. Gumul, E. (2010). Explicitating Political Discourse. In Schäffner, C., Bassnett, S. (eds.) *Political Discourse, Media and Translation*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing. 94-115.
14. Martin J.R. Positive discourse analysis: solidarity and change / J.R. Martin // *Revista Canaria de Estudios tagleses*. 49 (Special ksue on Discourse Analysis at Work: Recent Perspectives in the Study of Language and Social Practice)/ James Martin. - Tenerife, 2004. - P. 179-200.
15. Martin J.R. taterpersonal Meaning, Persuasion and Public Discourse: Packing Semiotic Punch / J.R. Martin // *Australian Journal of Linguistics*: 15.1 (1995). - P. 33-67.
16. Rogers R. Critical discourse analysis in education: a review of the literature / R. Rogers // *Review of Educational Research*, 75 (3), 2005. - P.365-416.

Додаткова література:

1. Schrijver, I., Van Vaerenbergh, L., & Van Waes, L. (2017). An exploratory study of transediting in students' translation processes. *HERMES - Journal of Language and Communication in Business*. 25 (49). 99. doi:10.7146/hjlc.v25i49.97740
2. Bielsa, E. & Bassnett, S. *Translation in Global News*. London and New York: Routledge, 2009. 162 p.

3. Aktan, O. & Nohl, A. (2010). International Trans-Editing: Typical INTERCULTURAL communication strategies at the BBC World SERVICE Turkish Radio. Journal of Intercultural Communication.

Електронні джерела:

1. <https://core.ac.uk/download/pdf/83099762.pdf>
2. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v31/part_2/10.pdf
3. https://www.researchgate.net/publication/351676865_KRITICNIJ_DISKURS-ANALIZ_V_PEREKLADI_MAS-MEDIJNIIH_TEKSTIV

5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни Змістовий модуль 1

Тема 1: Витоки та категорії дискурсивної теорії.

Поняття дискурсу: його витоки та основні концепції. Концептуальна природа та підходи до розуміння дискурсу, основні теоретики теорії дискурсу. Філософський підтекст вичленовування дискурсу як об'єкта дослідження соціальних наук.

Дискурс та теорії комунікації, основні підходи до розмежування й виявлення точок дотику, а також взаємодія в соціумі.

Структуралістська концепція дискурсу крізь призму поняття «текст», його інтертекстуальності та інтерпретації суб'єктом. Інтерпретант та інтерпретанта. Теорія соціального конструктивізму та дискурс: основні точки дотику.

Основні поняття: дискурс, теорія комунікації, соціальний конструктивізм, інтертекстуальність.

Тема 2: Поняття та витоки дискурс-аналізу.

Поняття дискурс-аналізу, його різновиди та концептуальні підходи до трактування у соціо-гуманітарних науках. Основні традиції та школи дискурс-аналізу. Філософські підстави дискурсу в рамках структуралізму та постмодерну в цілому, як передумови та витоки дискурс-аналізу.

Філософський та лінгвістичний підходи до дискурс-аналізу крізь призму семіологічної концепції Ф. де Сосюра і його послідовників. Семіологія як спосіб лінгвістичного визначення дискурсу. Мовна система до дискурсу: особливості, обмеженість, основні концепції. Ключові підходи до формування методологічних основ й принципів дискурс-аналізу.

Основні поняття: дискурс-аналіз, лінгвістичний аналіз, мовна система, дискурс.

Тема 3. Теорія дискурсу Е. Лакло і Ш. Муфф.

Загальні положення постструктуралістської теорії дискурсу Е. Лакло і Ш. Муфф. Теорія дискурсивного конструювання соціальної реальності й соціального світу загалом крізь призму концепції соціального дискурсу у творчості бельгійських дослідників Е. Лакло і Ш. Муфф. Ідентичність та група: порівняльний аналіз конструювання дискурсу на одиничному та загальному рівнях..

Можливість застосування теорії дискурсу Е. Лакло і Ш. Муфф в прикладних політологічних дослідженнях: слабкі сторони й конструктивні можливості. Відкритість та безкінечність дискурсивних процесів у суспільстві як основні характеристики соціального дискурсу. Концепція соціального дискурсу й політичного дискурсу: підстави для розмежування й труднощі в його чіткості.

Основні поняття: теорія дискурсу, теорія соціального, ідентичність, група, прикладне політологічне дослідження.

Тема 4. Критичний дискурс-аналіз

Особливості критичного дискурс-аналізу в концепції Н. Фреклау. Дискурс як соціальна практика крізь призму принципу інтертекстуальності. Множинність та не лінійність у процесі здійснення соціального дискурсу. Соціальний дискурс та соціальний устрій: розмежування та критика в рамках критичного дискурс-аналізу.

Основні представники критичного дискурс-аналізу. Відмінності між підходами та критична лінгвістика, як підстава для розвитку критичного дискурс-аналізу. Аналіз основних дискурсивних моделей, структурних відносин у ключі владних взаємодій. Реляційність, діалектичність й міждисциплінарність як основні характеристики дискурс-аналізу за Н. Фреклау.

Основні поняття: критичний дискурс-аналіз, критичний дискурс-аналіз Н. Фреклау, тривимірна модель.

Тема 5. Дискурсивна психологія

Основні напрями й підходи у рамках дискурсивної психології. Джерела й основні методологічні принципи дискурсивної психології. Принципи конструктивності, інтенціональності й ситуативності як основні положення дискурсивної психології.

Конструювання психологічних феноменів у процесі соціальної взаємодії. Комунікативна природа психологічних процесів в межах дискурсивної психології. Концепції поглядів, самостей та ідентичностей у різних підходах дискурсивної психології. Принцип рефлексивності в дискурсивній психології.

Основні поняття: дискурсивна психологія, ідентичність, самість, рефлексивність.

Тема 6. Соціолінгвістичний дискурс-аналіз

Витоки та принципи соціолінгвістичного дискурс-аналізу: соціальна психологія, лінгвістика, соціологія, філософія. Трактатування дискурс-аналізу як структурно-семіотичного дослідження текстів крізь аналіз реакції суб'єкта на нього, контекст створення та проблематичність наявності інтерпретацій. Плюралізм в рамках лінгвістичного дискурс-аналізу, як його фундаментальна характеристика. Ключова роль дискурсу в побудові картини світу.

Соціальна приналежність та мовлення. Вплив соціальних груп на індивіда. Творення текстів за допомогою соціолінгвістичного дискурс-аналізу. Здатність незавершених, неоднозначних й суперечливих дискурсів виробляти соціальну дійсність.

Основні поняття: соціолінгвістичний дискурс-аналіз, соціальна приналежність, соціальна група, індивід.

Тема 7. Можливості поєднання методик дискурс-аналізу при дослідженні політики

Принцип тріангуляції та проблема об'єктивності дискурс-аналізу. Поєднання дискурс-аналізу з кількісними методиками дослідження (контент-аналіз, статистичні методики). Квантифікаційна обробка текстів й інтерпретація результатів. Предмет контент-аналізу: від соціальної дійсності до внутрішніх закономірностей об'єкта дослідження. Етнометодологія та дослідження текстів: порівняльна характеристика слабкостей й сильних сторін методик.

Поєднання дискурс-аналізу та наративної семіотики в дослідженні політичних текстів. Поняття наративу й основні концепції його трактування. Наративна семіотика й семіологія. Структуралістська концепція наративу. Поняття політичного наративу. Політизація наративу.

Основні поняття: принцип тріангуляції, об'єктивність, дискурс-аналіз, контент-аналіз, етнометодологія, наративна семіотика.

Тема 8. Критичне соціально-конструкціоністське дослідження

Соціально-конструктивістські основи дискурс-аналітичного дослідження. Критика ідеології крізь призму обмеження й детермінації дискурсивного поля. Критичний характер дослідження крізь призму неоднозначності та постійної динамічності дискурсивних процесів. Детермінанти формування дискурсу й підходи до їх виявлення.

Об'єктивність та об'єктивоване знання: традиції ототожнення й розділення. Структуралістська концепція об'єктивності. Дискурсивна об'єктивність: соціальна визначеність та соціальна прийнятність. Дискурс-аналіз та відносність знання: основні передумови релятивістського підходу в дискурс-аналізі.

Основні поняття: соціальний конструктивізм, дискурс-аналіз, ідеологія, об'єктивність, об'єктивоване знання, релятивізм.

Тема 9. Дискурс-аналіз історичних процесів:

Особливості формування історичного дискурсу: ідеологічність та об'єктивність. Ідеологізація дискурсивного поля крізь призму взаємодії соціального й політичного дискурсів у межах соціо-гуманітарного знання. Принцип історичності та дискурсивності гуманітарного знання: традиції поєднання та розчленування.

Принцип історизму в аналізі політичного дискурсу: гегеліанська й марксистська традиції історизму. Історичний детермінізм та його вплив на формування дискурсивної моделі політики. Політика крізь призму впливу принципів історизму й дискурсивності.

Вплив історії на політичні процеси сучасності: дискурсивний вимір. Історичне конструювання сучасного дискурсу гуманітаристики. Політичний дискурс й історія: взаємозалежність й взаємовплив. Проблема об'єктивності історичного дискурсу крізь призму його політизації.

Основні поняття: історичний дискурс, ідеологія, об'єктивність, історизм, утопія, політичний дискурс.

Тема 10. Використання дискурс-аналізу при дослідженні трансформаційних процесів

Політична модернізація та трансформаційні процеси в сучасних політичних системах. Дискурсивна зміна й політичний розвиток: нерозривність і взаємовплив. Основні теорії поєднання причин зміни політичної реальності зі змінами в соціальному дискурсивному полі. Соціальні причини політичних змін.

Ретроспективний та перспективний аналізи трансформаційних процесів. Ретроспективний й перспективний рівні дискурс-аналізу. Дискурсивна природа трансформаційних процесів. Процеси демократизації в пострадянських країнах: політичний дискурс та формування свідомості. Зміна політичного дискурсу із трансформацією політичного режиму.

Основні поняття: політична модернізація, трансформаційний процес, демократизація, дискурс-аналіз, політичний дискурс.

Тема 11. Дискурс-аналіз процесів прийняття політичних рішень

Процес прийняття політичних рішень: етапи та особливості. Дискурсивна модель прийняття політичних рішень. Вплив соціальних дискурсів на процес прийняття політичних рішень. Здійснення політичного й соціального дискурсів крізь призму теорії прийняття політичних рішень. Соціальний дискурс й політичне рішення: конструктивний й деструктивний аспекти взаємовпливу.

Особливості дискурс-аналізу юридичних документів. Контент-аналіз документів: плюси й мінуси підходу. Проект політичного рішення крізь призму впливу соціального дискурсу. Медійний дискурс та освітлення процесів прийняття політичного рішення. Медіапростір як дискурсивне поле. Взаємозв'язок медіапростору і соціального дискурсу. Медіапростір як об'єкт дискурс-аналізу.

Основні поняття: процес прийняття політичних рішень, дискурс-аналіз, політичне рішення, медіадискурс.

Тема 12. Використання дискурс-аналізу для дослідження політичної участі громадян: конвенційні форми участі

Поняття конвенційних форм політичної участі. Дискурсивні зв'язки в межах політичної участі. Дискурсивні мережі й поширення політичних наративів. Конвенційність як результат конструктивності соціального дискурсу й ознака демократичності політичного дискурсу. Дискурсивне конструювання допустимої форми політичної участі громадян.

Вплив політичного дискурсу на повсякденну свідомість індивідів. Дискурсивні мережі й масова свідомість. Дискурсивні моделі психологічного впливу на індивідуальному рівні. Критика ідеологізації гуманітарного знання. Політична діяльність як об'єкт дискурс-аналізу. Політична реальність як результат дискурсивного конструювання.

Основні поняття: конвенційна форма політичної участі, політичний дискурс, свідомість, індивід, політична діяльність, дискурс-аналіз.

Тема 13. Вибори як об'єкт дискурс-аналізу

Передвиборча кампанія як вид дискурсу. Передвиборчі програми як спосіб маніпуляції соціальним дискурсом. Співвідношення соціального й політичного дискурсу в рамках політичних передвиборчих кампаній. Медіа поле передвиборчих кампаній як об'єкт дослідження дискурс-аналізу. Дискурсивні підстави розробки передвиборчих програм.

PR-технології у формуванні політичного дискурсу в виборчому процесі. Виборчий процес як поле боротьби дискурсів. Маніпулятивне застосування дискурсивних мереж. Дискурс-аналіз PR-технологій. Медіапростір, дискурсивна мережа, соціальний дискурс й політичний дискурс крізь призму виборчого процесу. Політична реклама як об'єкт дослідження дискурс-аналізу.

Основні поняття: передвиборча реклама, дискурс, рекламна технологія, виборчий процес, політична реклама, дискурс-аналіз.

6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література

Змістовий модуль 1

Тема 1. Поняття та витоки дискурс-аналізу.

Поняття дискурс-аналізу

Витоки дискурс-аналізу

Філософський та лінгвістичний підходи до дискурс-аналізу

Від мовної системи до дискурсу

Підходи в дискурс-аналізі

Основні поняття: дискурс-аналіз, лінгвістичний аналіз, мовна система, дискурс.

Література:

1. Тхоровська, С. Метод дискурс-аналізу: поняття та застосування (на прикладі ідеологічного дискурсу). *Молодий вчений*, 2 (102), 2022 р., с. 104-107.
<https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-2-102-21>
2. Мухіна, О. М. «Дискурс-аналіз як метод аналізу соціальних трансформацій», *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*, 0(57), 2017 р. с. 58-68. doi: 10.26565/2226-0994-2017-57-9.
3. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Львів: Кальварія, 2004. 376 с.
4. Еко У. Інтерпретація та історія. Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 637 – 650.
5. Еко У. Надінтерпретація текстів Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 650 – 664.
6. Кривенко С. Дискурс-аналіз політичних процесів: різноманітність підходів. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2014. Вип. 4. С. 170-176.
7. Барт Р. Від твору до тексту. Незалежний культурологічний часопис «Ї». 1990. №4.

8. Колісник Ю. Текст і дискурс: проблеми дефініцій. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Серія «Проблеми Української Термінології». 2010. № 675.
9. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика. Діапазон можливостей політичної лінгвістики. Київ: Світогляд, 2005. 315 с.

Тема 2. Критичний дискурс-аналіз

Особливості критичного дискурс-аналізу

Основні представники критичного дискурс-аналізу. Відмінності між підходами

Критичний дискурс-аналіз Н. Ферклау. Тривимірна модель.

Основні поняття: критичний дискурс-аналіз, критичний дискурс-аналіз Н. Ферклау, тривимірна модель.

Література:

1. Тхоровська, С. Метод дискурс-аналізу: поняття та застосування (на прикладі ідеологічного дискурсу). *Молодий вчений*, 2 (102), 2022 р., с. 104-107.
<https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-2-102-21>
2. Мухіна, О. М. «Дискурс-аналіз як метод аналізу соціальних трансформацій», Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії», 0(57), 2017 р. с. 58-68. doi: 10.26565/2226-0994-2017-57-9.
3. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Львів: Кальварія, 2004. 376 с.
4. Еко У. Інтерпретація та історія. Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 637 – 650.
5. Еко У. Надінтерпретація текстів Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 650 – 664.
6. Кривенко С. Дискурс-аналіз політичних процесів: різноманітність підходів. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2014. Вип. 4. С. 170-176.
7. Барт Р. Від твору до тексту. Незалежний культурологічний часопис «Ї». 1990. №4.
8. Колісник Ю. Текст і дискурс: проблеми дефініцій. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Серія «Проблеми Української Термінології». 2010. № 675.
9. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика. Діапазон можливостей політичної лінгвістики. Київ: Світогляд, 2005. 315 с.

Тема 3. Вибори як об'єкт дискурс-аналізу

Передвиборча кампанія як дискурс

PR-технології у формуванні політичного дискурсу в виборчому процесі;

Політична реклама

Основні поняття: передвиборча реклама, дискурс, рекламна технологія, виборчий процес,

політична реклама, дискурс-аналіз.

Література:

1. Тхоровська, С. Метод дискурс-аналізу: поняття та застосування (на прикладі ідеологічного дискурсу). *Молодий вчений*, 2 (102), 2022 р., с. 104-107.
<https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-2-102-21>
2. Мухіна, О. М. «Дискурс-аналіз як метод аналізу соціальних трансформацій», *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*, 0(57), 2017 р. с. 58-68. doi: 10.26565/2226-0994-2017-57-9.
3. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Львів: Кальварія, 2004. 376 с.
4. Еко У. Інтерпретація та історія. Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 637 – 650.
5. Еко У. Надінтерпретація текстів Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 650 – 664.
6. Кривенко С. Дискурс-аналіз політичних процесів: різноманітність підходів. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2014. Вип. 4. С. 170-176.
7. Барт Р. Від твору до тексту. Незалежний культурологічний часопис «І». 1990. №4.
8. Колісник Ю. Текст і дискурс: проблеми дефініцій. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Серія «Проблеми Української Термінології»*. 2010. № 675.
9. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика. Діапазон можливостей політичної лінгвістики. Київ: Світогляд, 2005. 315 с.

Тема 4. Використання дискурс-аналізу для дослідження політичної участі громадян: неконвенційні форми участі

Поняття неконвенційних форм політичної участі

Протестні форми участі: способи використання дискурс-аналізу

Використання дискурс-аналізу при дослідженні тероризму

Основні поняття: неконвенційна форма політичної участі, протестна форма політичної участі, тероризм, дискурс-аналіз.

Література:

1. Тхоровська, С. Метод дискурс-аналізу: поняття та застосування (на прикладі ідеологічного дискурсу). *Молодий вчений*, 2 (102), 2022 р., с. 104-107.
<https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-2-102-21>
2. Мухіна, О. М. «Дискурс-аналіз як метод аналізу соціальних трансформацій», *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*, 0(57), 2017 р. с. 58-68. doi: 10.26565/2226-0994-2017-57-9.
3. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Львів: Кальварія, 2004. 376 с.
4. Еко У. Інтерпретація та історія. Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 637 – 650.

5. Еко У. Надінтерпретація текстів Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 650 – 664.
6. Кривенко С. Дискурс-аналіз політичних процесів: різноманітність підходів. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2014. Вип. 4. С. 170-176.
7. Барт Р. Від твору до тексту. Незалежний культурологічний часопис «Ї». 1990. №4.
8. Колісник Ю. Текст і дискурс: проблеми дефініцій. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Серія «Проблеми Української Термінології». 2010. № 675.
9. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика. Діапазон можливостей політичної лінгвістики. Київ: Світогляд, 2005. 315 с.

Тема 5. Революція та переворот як об'єкти дискурс-аналізу.

Використання дискурс-аналізу для дослідження масових форм політичної участі;

Медіадискурс як мобілізаційний механізм революційних процесів

Дослідження методів маніпуляції натовпом

Основні поняття: дискурс-аналіз, масова форма політичної участі, медіадискурс, мобілізаційні механізми, методи маніпуляції, масова свідомість.

Література:

1. Тхоровська, С. Метод дискурс-аналізу: поняття та застосування (на прикладі ідеологічного дискурсу). *Молодий вчений*, 2 (102), 2022 р., с. 104-107.
<https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-2-102-21>
2. Мухіна, О. М. «Дискурс-аналіз як метод аналізу соціальних трансформацій», Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії», 0(57), 2017 р. с. 58-68. doi: 10.26565/2226-0994-2017-57-9.
3. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Львів: Кальварія, 2004. 376 с.
4. Еко У. Інтерпретація та історія. Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 637 – 650.
5. Еко У. Надінтерпретація текстів Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 650 – 664.
6. Кривенко С. Дискурс-аналіз політичних процесів: різноманітність підходів. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2014. Вип. 4. С. 170-176.
7. Барт Р. Від твору до тексту. Незалежний культурологічний часопис «Ї». 1990. №4.
8. Колісник Ю. Текст і дискурс: проблеми дефініцій. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Серія «Проблеми Української Термінології». 2010. № 675.
9. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика. Діапазон можливостей політичної лінгвістики. Київ: Світогляд, 2005. 315 с.

Тема 6. Дискурс-аналіз міжнародних політичних процесів

Особливості міжнародних політичних процесів сучасності.

Дипломатичний текст як об'єкт дискурс-аналізу.

Порівняльний метод в дослідженні медіадискурсів різних держав

Основні поняття: сучасність, міжнародні політичні процеси, дипломатичний текст, дискурс-аналіз, міжнародний медіадискурс.

Література:

1. Тхоровська, С. Метод дискурс-аналізу: поняття та застосування (на прикладі ідеологічного дискурсу). *Молодий вчений*, 2 (102), 2022 р., с. 104-107.
<https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-2-102-21>
2. Мухіна, О. М. «Дискурс-аналіз як метод аналізу соціальних трансформацій», Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії», 0(57), 2017 р. с. 58-68. doi: 10.26565/2226-0994-2017-57-9.
3. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Львів: Кальварія, 2004. 376 с.
4. Еко У. Інтерпретація та історія. Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 637 – 650.
5. Еко У. Надінтерпретація текстів Маятник Фуко. Львів: «Літопис», 1998. С. 650 – 664.
6. Кривенко С. Дискурс-аналіз політичних процесів: різноманітність підходів. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2014. Вип. 4. С. 170-176.
7. Барт Р. Від твору до тексту. Незалежний культурологічний часопис «Ї». 1990. №4.
8. Колісник Ю. Текст і дискурс: проблеми дефініцій. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Серія «Проблеми Української Термінології». 2010. № 675.
9. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика. Діапазон можливостей політичної лінгвістики. Київ: Світогляд, 2005. 315 с.

7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. <i>Витоки та категорії дискурсивної теорії.</i>	4
2	Тема 2. <i>Поняття та витоки дискурс-аналізу.</i>	4
3	Тема 3. <i>Теорія дискурсу Е. Лакло і Ш. Муфф.</i>	4
4	Тема 4. <i>Критичний дискурс-аналіз.</i>	4
5	Тема 5. <i>Дискурсивна психологія.</i>	4
6	Тема 6. <i>Соціолінгвістичний дискурс-аналіз.</i>	4
7	Тема 7. <i>Можливості поєднання методик дискурс-аналізу при дослідженні політики.</i>	4
8	Тема 8. <i>Критичне соціально-конструкціоністське дослідження.</i>	4
9	Тема 9. <i>Дискурс-аналіз історичних процесів.</i>	4
10	Тема 10. <i>Використання дискурс-аналізу при дослідженні трансформаційних процесів.</i>	4
11	Тема 11. <i>Дискурс-аналіз процесів прийняття політичних рішень.</i>	4
12	Тема 12. <i>Використання дискурс-аналізу для дослідження політичної участі громадян: конвенційні форми участі.</i>	4
13	Тема 13. <i>Вибори як об'єкт дискурс-аналізу.</i>	4

14	Тема 14. <i>Використання дискурс-аналізу для дослідження політичної участі громадян: неконвенційні форми участі .</i>	4
15	Тема 15. <i>Революція та переворот як об'єкти дискурс-аналізу.</i>	4
16	Тема 16. <i>Дискурс-аналіз міжнародних політичних процесів.</i>	6
	Разом	66

8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Також передбачено колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки, групові розрахункові роботи, навчальні спільноти, тьюторство і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусії, аналіз статистичних баз даних.

На семінарських заняттях використовуються: дискусія, проблемно-пошуковий, репродуктивний, інтерактивний методи тощо. У рамках самостійної роботи застосовуються дослідницькі методи. Розрахункова робота буде обговорюватись і виконуватись в рамках лекцій, семінарів, а також самостійної роботи.

Оцінка знань, умінь і практичних навиків студента з курсу «Політичний дискурс та дискурс-аналіз» здійснюється за 100-бальною шкалою. Курс передбачає залік в кінці семестру.

Форма заліку – підсумковий бал виводиться на підставі роботи протягом семестру та відповіді на залікові питання.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50); попередній захист магістерської роботи на кафедрі – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).

Підсумкова максимальна кількість балів упродовж семестру – 100.

Письмові та проектні роботи: Очікується, що студенти отримають за бажання можливість написати протягом семестру 1 есе.

Академічна добросесність: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять приклади академічної недобросесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування роботи студента викладачем.

Відвідування занять є обов'язковою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають практичні заняття курсу. Також студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до самостійного пошуку оригінальних джерел.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному навчанні, і бали за виконання різного роду завдань. При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях й активність студента під час практичного заняття.

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів із дисципліни, котра завершується заліком, становить за поточну успішність 50 балів. Відповідь на залікові питання – 50 балів.

Поточний контроль та самостійна робота						Сума	модуль
Змістовий модуль 1						50	50
1	2	3	4	5	6		

1, 2 ... 6 – теми семінарських занять у рамках змістовного модуля.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Національна шкала	Рейтингова шкала	Шкала ECTS	Пояснення
5 (відмінно)	90-100	A	Відмінно
4 (добре)	81-89	B	Дуже добре
	71-80	C	Добре
3 (задовільно)	61-70	D	Задовільно
	51-60	E	Достатньо
2 (незадовільно)	25-50	FX	Незадовільно
	0-24	F	Незадовільно без права перездачі

10. Контрольні питання до курсу.

1. Поняття та підходи до розуміння дискурсу.
2. Поняття та теорії комунікації.
3. Поняття тексту, інтертекстуальності та інтерпретації.
4. Теорія соціального конструктивізму.
5. Поняття дискурс-аналізу.
6. Витоки дискурс-аналізу.
7. Філософський та лінгвістичний підходи до дискурс-аналізу.
8. Підходи в дискурс-аналізі.
9. Загальні положення теорії дискурсу Е. Лакло і Ш. Муфф.
10. Теорія соціального у Е. Лакло і Ш. Муфф
11. Ідентичність та група у теорії Е. Лакло і Ш. Муфф.
12. Можливості застосування теорії дискурсу Е. Лакло і Ш. Муфф в прикладних політологічних дослідженнях.
13. Критичний дискурс-аналіз, його особливості.
14. Критичний дискурс-аналіз Н. Феркло.
15. Тривимірна модель Н. Феркло.
16. Дизайн та методи дослідження дискурсу в критичному дискурс-аналізі
17. Поняття та головні напрями дискурсивної психології.
18. Концепції поглядів, самостей та ідентичностей у різних підходах дискурсивної психології
19. Рефлексивність у дискурсивній психології
20. Методи дослідження Уетералла і Поттера, Уідікомба та Уофіта та їх відмінності
21. Соціолінгвістичний дискурс-аналіз
22. Особливості історичного дискурс-аналізу
23. Творення текстів за допомогою соціолінгвістичного та історичного дискурс-аналізу
24. Етнометодологія та дослідження текстів
25. Наративна семіотика.
26. Критика ідеології. Критичний характер дослідження.
27. Об'єктивне та об'єктивоване знання. Відносність знання.
28. Можливості поєднання методик дискурс-аналізу.

